

SCI-CONF.COM.UA

**MODERN SCIENTIFIC RESEARCH:
ACHIEVEMENTS, INNOVATIONS
AND DEVELOPMENT PROSPECTS**

**PROCEEDINGS OF XI INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
APRIL 24-26, 2022**

**BERLIN
2022**

MODERN SCIENTIFIC RESEARCH: ACHIEVEMENTS, INNOVATIONS AND DEVELOPMENT PROSPECTS

Proceedings of XI International Scientific and Practical Conference

Berlin, Germany

24-26 April 2022

Berlin, Germany

2022

UDC 001.1

The 11th International scientific and practical conference “Modern scientific research: achievements, innovations and development prospects” (April 24-26, 2022) MDPC Publishing, Berlin, Germany. 2022. 460 p.

ISBN 978-3-954753-03-1

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Modern scientific research: achievements, innovations and development prospects. Proceedings of the 11th International scientific and practical conference. MDPC Publishing. Berlin, Germany. 2022. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/xi-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-modern-scientific-research-achievements-innovations-and-development-prospects-24-26-aprelya-2022-goda-berlin-germaniya-arhiv/>.

Editor

Komarytsky M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: berlin@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2022 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2022 MDPC Publishing ®

©2022 Authors of the articles

HERITAGE SITE (ON THE EXAMPLE OF THE RESIDENCE OF
THE METROPOLITANS OF BUKOVINA AND DALMATIA)

GEOLOGICAL AND MINERALOGICAL SCIENCES

36. *Мачулина С. А.* 181
ЦИКЛОСТРАТИГРАФИЧЕСКОЕ РАСЧЛЕНЕНИЕ
ВЕРХНЕМЕЛОВЫХ ОТЛОЖЕНИЯ РАВНИННОГО КРЫМА

ARCHITECTURE

37. *Гасымова Фарида Рауф кызы* 186
К ПРОБЛЕМАМ ТРАНСПОРТНО-ПЕШЕХОДНОЙ СРЕДЫ ПРИ
ОБРАЗОВАТЕЛЬНО – НАУЧНОМ КЛАСТЕРЕ НА ПРОСПЕКТЕ
Г. ДЖАВИДА Г.БАКУ

PEDAGOGICAL SCIENCES

38. *Omelchenko I. V.* 192
TEACHING ENGLISH IN FORCE MAJEURE CIRCUMSTANCES
39. *Базелюк В. Г., Білорус А. М.* 195
ПІДГОТОВКА КЕРІВНИКІВ-ДОСЛІДНИКІВ
40. *Базелюк В. Г., Білоконь А. Г.* 201
СТАН ПІДГОТОВКИ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ДО ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
41. *Башевський Є., Башевська М., Колеснікова М.* 206
ДЕЯКІ МЕТОДИКО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ РОБОТИ НАД
САМОВДОСКОНАЛЕННЯМ МУЗИЧНИХ НАВИЧОК
СТУДЕНТІВ ВИЩИХ МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНИХ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ
42. *Воробйова В. В., Кисличенко В. А.* 209
ОСОБЛИВОСТІ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ СТАРШОГО
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ
МОВЛЕННЯ
43. *Кравченко Т. М., Вантуш Е. А.* 214
МЕТОДИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КОМУНІКАТИВНИХ СИТУАЦІЙ
ЯК ЕФЕКТИВНОГО ЗАСОБУ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ
КОМПЕТЕНТНОСТІ В ГОВОРІННІ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ
НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
44. *Крамаренко В. В.* 221
ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ ДЛЯ
ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З НАВІГАЦІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
СУДНАМИ
45. *Курило Н. Г., Чаленко Т. В.* 225
ТВОРЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ ІНТЕГРОВАНИХ ТА БІНАРНИХ
УРОКІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ЛІТЕРАТУРНО-МОВНОЇ ОСВІТИ

МЕТОДИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КОМУНІКАТИВНИХ СИТУАЦІЙ ЯК ЕФЕКТИВНОГО ЗАСОБУ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ГОВОРІННІ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Кравченко Тетяна Миколаївна

PhD, старший викладач кафедри англійської мови,
літератури, з методиками навчання,

Вантуш Євеліна Аттилівна

Студентка

Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Україна

Вступ. Навчання іноземної мови і зокрема англійської, яка визнана мовою міжнародного спілкування, займає важливе місце в системі освіти. Сьогодні до процесу навчання англійської мови пред'являються особливі вимоги. Ці вимоги пов'язані як із загальними освітніми цілями і завданнями в контексті здійснення цілісного педагогічного процесу, так і з приватними цілями, пов'язаними із здатністю спілкуватися англійською мовою на міжкультурному рівні.

Протягом довгого часу навчання іноземної мови у школах було більш спрямоване на формування мовних компонентів іншомовної комунікативної компетентності, таких як лексика, граматики, письмо, читання. Однак найголовніший аспект володіння мовою – здатність її застосування в усному мовленні – часто ігнорувалося.

Переважання мовного компоненту іншомовної освіти над мовленнєвим спричиняло ситуацію коли учні маючи значний словниковий запас та оперуючи граматичними знаннями, не завжди могли використати свої знання на практиці.

З метою вирішення цієї проблеми іноземними та вітчизняними методистами активно розроблялися засади комунікативного принципу навчання іноземної мови, формування іншомовної компетентності в говорінні.

Ціль роботи полягає в обґрунтуванні важливості методичного потенціалу комунікативних ситуацій як ефективного засобу для формування компетентності в говорінні учнів старшої школи на уроках англійської мови.

Матеріали і методи. Проблему формування іншомовної комунікативної компетентності було висвітлено в працях провідних науковців-методистів, серед них: Н. Гез, Т. Вольфовська, Л. Біркун, Л. Брахман, С. Брумфіт, О. Волобуєва, Р. Джонсон, Г. Китайгородська, О. Коваленко, С. Козак, С. Мельник, Е. Пассов, С. Савіньон, М. Свейн, Д. Хаймс, Д. Шейлз та ін.

Під час дослідження були використані методи аналізу, синтезу, порівняння і узагальнення для вивчення праць зарубіжних і вітчизняних науковців

Результати і обговорення. Активний розвиток комунікативного та компетентнісного напрямків навчання іноземним мовам обумовлює пошуки і впровадження у практику нових прогресивних та ефективних методів і засобів формування іншомовної компетентності в говорінні школяра. Зокрема, все частіше викликає особливий інтерес методистів, педагогів, вчителів-практиків та науковців комунікативне навчання іноземної мови за допомогою використання навчально-мовленнєвих ситуацій, які моделюють типові ситуації реального життя у відповідній сфері спілкування і зосереджені на живе спілкування.

Необхідною умовою та найважливішим засобом здійснення комунікативної спрямованості як провідного принципу сучасної методики є ситуативна зумовленість навчання іншомовної мови. Мова не реалізується поза ситуацією, інакше мова відбувається тільки за формою, а не по суті.

Ю. І. Пассов визначає ситуативність мови як «особливе її властивість, що виявляється в тому, що мовні одиниці в смисловому і часовому параметрах завжди співвідносяться з ситуацією і створюють потенційний контекст певного діапазону».

Ситуація, з одного боку, охоплює об'єктивні фактори реальної дійсності, а з іншого - її суб'єктивну інтерпретацію, яка не може бути точним

відображенням дійсності, оскільки розуміння умов спілкування залежить від особистого досвіду та власних уявлень комунікантів, а також їх стану в момент мовної взаємодії.

Визначення поняття «мовленнєва ситуація» численні та різнопланові. М.Л. Вайсбурд, А. А. Леонтьєв та Ю. І. Пассов вважають, що у план запропонованих різними дослідниками визначеннях мовної ситуації висувається той чи інший її компонент чи функція. Ось як визначають мовленнєву ситуацію відомі вчені у своїх дослідженнях:

- мовна ситуація - це сукупність умов, мовних і немовних, необхідних та достатніх для того, щоб здійснити мовну дію за наміченим планом;

- мовна ситуація - це сукупність причин, що викликає необхідність звернення до промови з метою впливу однієї людини на інших людей у процесі діяльності;

- мовна ситуація - це спеціально створені умови, обставини, система взаємодій співрозмовників з метою навчально-виховного впливу при здійсненні мовних дій іноземною мовою;

- мовна ситуація - це сукупність обставин, у яких відбувається комунікація, та відносин між предметами та явищами дійсності, що знаходять своє відображення у висловлюваннях;

- мовна ситуація - це динамічна, обмежена межами акта спілкування система взаємодіючих конкретних чинників об'єктивного та суб'єктивного плану.

На жаль, у рамках навчального процесу неможливо провести учнів через усі реальні ситуації спілкування. Отже, вміння спілкуватися іноземною мовою повинні формуватися в умовах навчально-мовленнєвих ситуацій, що моделюють та імітують реальне іншомовне спілкування.

Навчально-мовленнєва ситуація являє собою сукупність умов, що спонукають до вираження думок та використання при цьому певного мовного матеріалу.

Компоненти ситуації та їх призначення описані багатьма авторами.

Відмінність підходів спостерігається у кількості компонентів чи їх інтерпретації. Будь-яка ситуація визначається чотирма факторами:

1.обставини дійсності, у яких здійснюється акт мовного спілкування (обстановка);

2.відносини між комунікантами (особистість співрозмовника) та їх ролі;

3.мовленнєве спонукання або комунікативне завдання, яке співрозмовники хочуть вирішити в ході спілкування;

4.реалізації самого акта спілкування, який створює нові стимули до промови.

Існує кілька класифікацій навчально-мовленнєвих ситуацій. Ю. І. Пассов поділяє ситуації за такими критеріями:

- Адекватність процесу спілкування, куди він відносить природні ситуації, коли є коло питань, що спонукають до висловлювання, і штучні ситуації, створені з допомогою уяви;

- Спосіб відтворення. Відповідно до цього критерію виділяють немовні або екстралінгвістичні ситуації, створені за допомогою немовних засобів (ілюстрації, макети), та мовні чи лінгвістичні, коли стимулом до спілкування є опис;

- Обсяг висловлювання, створеного у конкретній ситуації. Автор виділяє мікро ситуації обсягом до двох-трьох реплік і макро ситуації, що є більш розгорнутий діалог.

Наведені вище ситуації автор визначає як систему відносин між комунікантами. В основі створення навчально-мовленнєвих ситуацій цього типу лежать чотири основні фактори: соціальний статус людини, її роль як суб'єкта спілкування, виконувана діяльність та моральні характеристики. Відповідно, Ю. І. Пассов виділяє чотири типи навчально-мовленнєвих ситуацій:

- Ситуації соціально-статусних взаємовідносин;
- Ситуації рольових взаємовідносин;
- Ситуації відносин спільної діяльності;
- Ситуації моральних взаємин.

Соціально-статусні взаємини складаються відповідно до соціальної структури суспільства. Суб'єкти постають як представники професійних груп (продавець), політичних чи громадських організацій, вікових груп (школяр, пенсіонер), територіальних спільнот (сусід). До другого типу відносять взаємовідносини, що реалізуються у виконанні певних ролей (турист-гід, лідер-підлеглий). Відповідно до третього типу, учні залучені до таких форм діяльності як навчально-пізнавальна, пошукова, трудова, художня, побутова. Відносини суб'єктів може мати характер взаємодопомоги, залежності, обміну досвідом тощо. Відповідно до четвертого типу навчально-мовленнєвих ситуацій, спілкування є формою виявлення та способом реалізації моральних відносин. Оскільки процес спілкування здійснюється між живими людьми, кожен із співрозмовників є особистістю з усіма властивими їй якостями та рисами.

Навчально-мовленнєві ситуації служать ефективною основою організації мовного матеріалу: процес спілкування є безперервний потік ситуацій, що змінюють один одного, тобто. ситуація є основою функціонування спілкування. Для створення навчально-мовленнєвої ситуації необхідно відібрати та організувати матеріал так, щоб він відповідав і структурній і змістовній стороні.

Відповідно до концепції М. Л. Вайсбурд, навчально-мовленнєві ситуації як компонент змісту визначають предметно-дійсний аспект навчального спілкування і служать засобом планування мовних умінь та навичок. Функцію контролю впливає з використання навчально-мовленнєвих ситуацій як одиниця планування. У процесі контролю здійснюється шляхом створення відповідних ситуацій, у яких перевіряється комунікативна адекватність володіння іноземною мовою.

Розглядаючи навчально-мовленнєві ситуації у системі прийомів навчання, М. Л. Вайсбурд також називає загально педагогічну функцію, що полягає у формуванні мовних умінь шляхом вирішення мовних завдань. Програмуєча функція навчально-мовленнєвих ситуацій забезпечує вирішення

наступного комунікативного завдання: сприятливі умови для самостійної участі в рамках запланованого вчителем акту мовного спілкування. Сюди можна віднести самостійне визначення учнями змісту повідомлення, вибір мовних засобів його реалізації, застосування своїх творчих здібностей.

Навчально-мовленнєві ситуації, взяті за основу навчання сприйняттю мовного повідомлення, виконують фасцинативну функцію – вплив на адресата з метою встановлення комунікативного контакту (інтонація, підвищення голосу, інтерес теми для співрозмовника). Також необхідно відзначити роль навчально-мовленнєвих ситуацій у формуванні індивідуального стилю спілкування у учнів.

Освітня функція полягає у вторинній соціалізації особистості, в процесі якої учні опановують знання про культуру і традиції народу країн, що говорять мовою, що вивчається.

Враховуючи перелічені вище функції навчально-мовленнєвих ситуацій, можна зробити висновок про те, що ситуація як методична категорія є одиницею організації процесу навчання спілкуванню іноземною мовою. Функції навчально-мовленнєвих ситуацій спрямовані не тільки на досягнення практичних цілей навчального процесу, але також мають загальноосвітнє та виховне значення, допомагаючи формувати кожного учня як комуніканта.

Таким чином, будучи організуючим початком та провідним способом у процесі навчання іншомовному спілкуванню, навчально-мовленнєва ситуація виступає як основний прийом навчання компетентності говоріння учнів старшої школи на уроках англійської мови.

Висновки. Визначено комунікативну ситуацію як сукупність обставин, які спонукають людину до мовлення та які містять у собі стимул до мовлення. Мовна ситуація - це сукупність умов, мовних і немовних, необхідних та достатніх для того, щоб здійснити мовну дію за наміченим планом.

Підкреслено, що характерними є чотири типи навчально-мовленнєвих ситуацій: ситуації соціально-статусних взаємовідносин; ситуації рольових взаємовідносин; ситуації відносин спільної діяльності; ситуації моральних

взаємин.

Схарактеризовано дидактичні принципи: цілеспрямованості, наочності, міцності, свідомості, науковості, активності, виховного навчання, систематичності й послідовності, врахування індивідуальних особливостей учнів, ґрунтовності навчання, зв'язку навчання з життям тощо.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>